

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.bg

Изх. 1598

Дата 18.09.....2019 г.

ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
КЪМ 44-ТОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

С Т А Н О В И Щ Е

на ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

относно:
ЗАКОНОПРОЕКТИ ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ
КОДЕКС
И ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И
ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ
КОДЕКС

УВАЖАЕМА Г-ЖО АЛЕКСАНДРОВА,

С Ваше писмо, изх. № КП-953-03-77 от 11.09.2019 г. сте предложили на Висшия адвокатски съвет на основание чл. 122, ал. 1, т. 11 от Закона за адвокатурата да даде становище по следните законопроекта:

1. Законопроект за допълнение на НПК № 954-01-60, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители на 02.09.2019 г.;

2. Законопроект за допълнение на НПК № 954-01-61, внесен от Искрен Веселинов и група народни представители на 03.09.2019 г.;

3. Законопроект за допълнение на НПК № 954-01-63, внесен от Веселин Марешки и група народни представители на 05.09.2019 г.;

и

4. Законопроект за изменение и допълнение на НК № 954-01-65, внесен от Анна Александрова и група народни представители на 05.09.2019 г.

Първите три законопроекта са еднакви по съдържание. С тях се предлага да се изключи приложимостта на съкратеното съдебно следствие по чл. 371, т. 2 НПК при умишлено причиняване на смърт и тежка телесна повреда. Сходни са и съображенията на вносителите, които се основават на обстоятелството, че в последно време са извършени особено тежки убийства, а прилагането на диференцираната процедура води до налагане на несправедливи, неоправдано снизходителни наказания.

Българската общественост не трябва да се подвежда, че в материално-правно отношение положението на лицата, извършили визираните в мотивите към законопроектите престъпления, може да бъде влошено чрез последващ закон. В това отношение принципът за прилагане на най-благоприятния закон за дееца по чл. 2, ал. 2 НК от една страна отразява безусловни задължения на Република България по признати от целия цивилизован свят международни договори, а от друга – съобразява и общочовешкото разбиране за морал и справедливост.

Следователно целта на предложените законодателни промени не може да бъде друга освен съдържане, ограничаване на тежките посегателства срещу живота и здравето на човека занапред. Доказателствата за тяхната необходимост обаче не могат да се търсят в нещо, което още не се е случило, по конкретно – в предположения какви наказания евентуално биха получили лицата, които вече са извършили умишлени убийства и тежки телесни повреди, а какви са реалните резултати от досегашното провеждане на съкратеното съдебно следствие по отношение на същата категория престъпни

посегателства. В това отношение вносителите не са изложили нито едно съображение, въпреки че възможност за такъв анализ дават както официалната съдебна статистика, така и криминологичната наука.

Прилагането, респективно – неприлагането, на съкратеното съдебно следствие по чл. 371, т. 2 НПК за умишлените убийства и тежките телесни повреди преминава през **три периода**.

1. Първоначалната уредба беше въведена с новия НПК (ДВ, бр. 86 от 2005 г., в сила от 29.04.2006 г.). Тя предвиждаше неограничена възможност за прилагане на съкратеното съдебно следствие за всички престъпления.

2. Впоследствие беше създадена разпоредбата на чл. 369а НПК (ДВ, бр. 27 от 2009 г., в сила от 10.04.2009 г.), която изключи съкратеното съдебно следствие по чл. 371, т. 2 НПК за престъпленията, при които умишлено е причинена смърт или тежка телесна повреда, както и когато деецът е бил в пияно състояние.

3. Ограничението действа до 28.05.2010 г. (ДВ, бр. 32 от 2010 г.) когато чл. 369а НПК е отменен и успоредно с това е създадена разпоредбата на чл. 58а НК, която установи ползата за подсъдимия, който е признал фактите по обвинителния акт и се е съгласил да не се събират доказателства за тях.

Трудно може да се отговори на въпроса дали честите законодателни промени са основани на прагматичен анализ на постановените осъдителни присъди или са били продукт на емоции. Това е така, защото досега не е извършен сериозен анализ на резултатите от прилагането на института без ограничения в сравнение с последвалия период, когато е действало ограничението по отменения чл. 369а НПК.

За целесъобразност и справедливост може да се говори само при наличието на доказателства, че временното неприлагане на съкратеното съдебно следствие е било полезно за обществото, като е довело до снижаване на тежките умишлени посегателства срещу живота и телесна неприкосновеност.

Днешните законодателни инициативи също не са основани на релевантните към обществения интерес факти, свързани с наказването на предизвикващите масово негодувание сред хората жестоки умишлени убийства и тежки телесни повреди в периода след отмяната на чл. 369а НПК от 28.05.2010 г. до днес.

Вносителите на законопроектите не сочат в колко случая през последните девет години институтът по чл. 371, т. 2 НПК е приложен по

отношение на осъдените за такива престъпления, какви наказания са били наложени и какви наказания според съдебната практика обикновено се налагат за аналогични престъпления без прилагане на диференцираната процедура, но при наличието на самопризнание като смекчаващо вината обстоятелство.

Тук е мястото да посочим, че умишлените убийства и тежките телесни повреди не обхващат само най-тежко наказуемите посегателства, на които се позовават вносителите на законопроектите (вж. чл. 116 НК и чл. 131, ал. 1, алт. 1 НК), но и по-леко наказуемите деяния, извършени в състояние на силно раздразнение, предизвикано от пострадалия, или при превишаване на пределите на неизбежната отбрана.

Според Висшия адвокатски съвет законодателството не трябва да залага на масовите чувства, без да се основава на действителните факти.

В мотивите към законопроектите не е посочен нито един случай на несправедливо и несъразмерно облагодетелстване на осъден за особено тежко убийство чрез налагане на неоправдано леко наказание в условията на чл. 58а НК.

Не трябва да се спекулира и с предполагаемата полза за лицето, дало съгласие за провеждане на съкратено съдебно следствие по чл. 371, т. 2 НПК. Много трудно може да се предположи, че при опасност да бъде осъдено на доживотен затвор, то ще приеме с лекота заменянето му с наказание доживотен затвор, което би означавало, че след реалното изтърпяване на 20 години в затвора, без зачитане на работни дни, може само да се надява, че при добро поведение след още 10 години ще излезе на свобода. На нас такъв случай не ни е известен, защото тридесет пълни години в затвора в повечето случаи е равносилно на доживотно наказание. Натрупаният опит, включително и в практиката на други държави, недвусмислено сочи още, че несъразмерното отегчаване на наказателната репресия по-често ожесточава престъпността, отколкото води до нейното съдържане в разумни граници.

Не трябва да се забравя, че самопризнанието винаги се счита за съществено смекчаващо вината обстоятелство и е основание за налагане на по-леко наказание дори и без да е приложено съкратеното съдебно следствие. Във връзка с това е важно да се отбележи, че в условията на чл. 371, т. 2 НПК признанието на фактите по обвинителния акт, от което произтича определена полза за подсъдимия, по принцип не следва да се третира като допълнително

смекчаващо отговорността обстоятелство при определяне на наказанието (вж. т. 7 от Тълкувателно решение №1/2009 г. на ОСНК на ВКС).

Неточно е твърдението, че предлаганото стесняване на приложното поле на процедурата по чл. 371, т. 2 НПК няма да доведе до допълнителна финансова тежест за държавата. Вярно е обратното, а именно, че то ще обуслови по-големи разходи за провеждане на съдебен процес по общия ред, свързани със събирането и проверката на доказателства. Тези разходи ще бъдат поети от българските данъкоплатци. Що се отнася до извършителите на най-сериозните умишлени посегателства срещу живота, които притиснати от доказателствата, са готови да направят самопризнание, те вече ще може да разчитат и на продължителността на делото извън разумните срокове, което би го ползвало като допълнително смекчаващо отговорността им обстоятелство, каквато е практиката не само на българските съдилища, а и на Европейския съд по човешките права в Страсбург.

По същите съображения Висшият адвокатски съвет не подкрепя и Законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, внесен на 05.09.2019 г. под № 954-01-65 в частта, с която се предлагат промени в чл. 58а НК. Макар и да не се предлага отмяна на съкратеното съдебно следствие по чл. 371, т. 2 НПК, очевидната цел на вносителите е същият резултат да се постигне не само чрез намаляване, но и чрез създаване на неопределеност и несигурност на изгодата, която подсъдимият би получил, ако признае фактите по обвинителния акт и се съгласи да не се събират доказателства за тях. Няма адвокат-защитник, който би посъветвал своя клиент-подсъдим да даде такова съгласие, ако предварително не знае дали от това ще последва облекчаване на положението му, при това в степен още по-малка от досегашната. Много по благоприятно за защитата ще бъде да се проведе пълно съдебно следствие, при което съществува вероятност, наред със самопризнанието, като смекчаващо отговорността обстоятелство, да се прибави и неразумната продължителност на делото. Очевидно е, че и в тези случаи увеличените разходи за водене на процеса пак ще са за сметка на българския данъкоплатец.

Съгласни сме с тезата на вносителите на предложението за необходимостта от въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2017/1371 от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателно-правен ред.

Не се противопоставяме на предложената законодателна промяна за създаване на нова алинея 4 в чл. 411а НПК.

В заключение, Висшият адвокатски съвет заявява, че не подкрепя внесените в Народното събрание четири законопроекта за въвеждане на промени в НПК и НК, с изключение на предложението за допълнение в чл. 411а НПК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА